Відомості.UA
№ 29 (617)
19 - 25 липня 2012 року
http://vidomosti-ua.com/

49,9

стільки відсотків опитаних КМІС вважають, що в Україні існують вияви дискримінації. Половина з таких респондентів назвали обмеження прав громадян за віковою ознакою.

У Європі та США — пікети за українську мову

Українці, які живуть за кордоном, пікетували низку українських дипломатичних установ на знак солідарності з тими, хто протестує проти мовного законопроекту в Україні. Як повідомляє медіа-портал VIDIA, пікети пройшли, зокрема, у Нью-Йорку, Франкфурті, Франції, Празі, Польщі й заплановані ще в низці міст у Європі, США й Канаді. Люди вимагають від Президента України Віктора Януковича накласти вето на прийнятий «мовний закон».

Янукович шукає рішення, яке «надовго зніме мовне питання»

За словами Президента, у громадян не виникає жодних проблем із використанням української та російської мов, натомість політики весь час «розігрівають якісь пристрасті» навколо цієї теми. «Тому найкращий орієнтир у цьому питанні — Європейська хартія про мови. Наскільки цей закон відповідає цій хартії, її стандартам — мають сказати експерти», — зазначив Янукович.

Тепер нас потрібно захищати від російської мови...

Згідно з відомою хартією, на території України гарантується вільне використання 13 регіональних мов, а за проектом закону Колесніченка-Ківалова — 18 мов, до яких віднесено різні за кількістю мовців і за поширеністю в Україні мови. Крім того, деякі з них — державні мови інших країн: російська, білоруська, болгарська, вірменська, молдавська, румунська, німецька, польська, словацька й угорська. Проте фактично цей закон робиться для етнічних росіян і російської мови. Беруться «захищати» мову, яка має міжнародний статус, а у Росії — державний, а також є колишньою імперською мовою.

Законопроект Ківалова-Колесніченка «піклується» про абстрактні мовні групи. Ось приблизне обґрунтування необхідності прийняття закону. Російськомовні нібито не розуміють державної мови й не можуть її вивчити, особливо в них дуже багато проблем у державних установах, аптеках, транспорті й судах. Це переважно люди похилого віку. Таких людей максимум 5% населення України.

Автори законопроекту, виходячи з того, що меншість населення області, району, міста чи села не може чи не хоче вивчити державну мову, пропонують: треба, щоб більшість вивчила їхню мову.

Чому автори беруться «захищати права» мовних меншин, а не права національних меншин? Адже законопроект передбачає не право нації на рідну мову, на національне відродження національних меншин, повернення їх до рідної мови, навіть не захист етнічних росіян від «українізації». Через нібито «вільний вибір мови» вони хочуть закріпити існуючу русифікацію — невідповідність між національністю й рідною мовою — на користь російської.

СУДІТЬ САМІ

Згідно з офіційними даними перепису 2001 року, етнічні українці становлять 77,8% від усього населення України. Другі за чисельністю — етнічні росіяни, їх в Україні 8,3 мільйона, або 17,3% населення.

Але російську мову назвали рідною «чомусь» аж 14,2 мільйона громадян України, або 29,6% населення країни. Із числа російськомовних етнічні росіяни становлять тільки 57%, тоді як решта — представники інших національностей. Серед 5,9 мільйона зрусифікованих 5,5 мільйона — етнічні українці.

Отже, серед етнічних росіян російську рідною назвали 95,9%, натомість українців, для яких рідна — українська мова, — 85,2%, російська — 14,8%.

В інших національних меншин і етнічних українців ситуація діаметрально протилежна. Вони страждають від русифікації. Кількість осіб, що визнали мову національної меншини за рідну, менша, ніж налічується представників національної меншини.

Національна меншина в Україні	Мова нації рідна, %	Російська рідна, %
Білоруси	19,8	62,5
Болгари	64,2	30,3
Євреї	3,1	83,0
Греки	6,4	88,5
Гагаузи	71,5	22,7

Тому національним меншинам не вигідно захищати права мовних груп. Адже кількість гагаузомовних, білорусомовних, болгаромовних тощо завжди менша, ніж представників цієї національності.

Я ПРОПОНУЮ КАРДИНАЛЬНО ЗМІНИТИ ПІДХІД

1. Для захисту мов брати за основу національність — носіїв цієї мови, людей певної національності.

2. Статус «регіональна мова» надавати не цілим областям і районам, а кожному населеному пункту — місто, село, селище. Бо навіть у Донецькій і Луганській областях є райони та населені пункти, де етнічні українці становлять більше 80-90%.

3. Надавати мові національної меншості статус місцевої чи регіональної, якщо вона становить більшість у певній адміністративно-територіальній одиниці, за умови, що поряд із місцевою функціонує й державна мова. Двомовність — це знання й використання представниками національних меншин, окрім рідної, ще й державної мови.

Чинний Закон України «Про національні меншини в Україні» передбачає широке використання мов національних меншин. Наприклад, 8-а стаття: «У роботі державних органів, громадських об'єднань, а також підприємств, установ і організацій, розташованих у місцях, де більшість населення становить певна національна меншина, може використовуватися її мова поряд із державною українською мовою».

В яких адміністративно-територіальних одиницях представники національних меншин становлять більшість? У масштабах регіонів — тільки в АР Крим: 58,3% — росіяни, 12% — кримські татари; місто Севастополь — 71,6% росіян.

А в масштабах районів ситуація інша. У Берегівському районі Закарпатської області 76,1% — угорці. Чернівецька область: у Герцаївському районі 91,5% населення — румуни, у Новоселицькому — 57,5%, у Глибоцькому — 51,4%. Одеська область: Болградський район — 60,8% болгар, Ренійський район — 49% румунів. На цьому все. Далі йдуть окремі населені пункти.

Оскільки вимога закону про 50% і більше представників національної меншини від усього населення не підходить колесніченкам і ківаловим, то беруться «захищати права» 10%. Й то не національної меншини, а мовної.

Чи можна реально захистити права мовної групи, людей невідомо якої національності, права 10% меншості на повсюдне використання своєї мови? Ні.

Національна меншина претендує на широке використання своєї мови. Тобто хочуть, щоб можна було вживати місцеву мову, а державна не була потрібною.

Де й ким, у яких сферах життя ця мова буде вживатись, якщо мовців тільки 10%? Заставити більшість вивчити цю мову? Порушувати права більшості, щоб задовольнити права меншості? Абсурд. Тільки в конкретному населеному пункті, де певна національність становить більшість, можна ефективно захистити права меншості на вживання своєї мови. Однак законотворцям на це наплювати...

Це може означати тільки одне: положення закону виконуватимуться тільки щодо російської.

Далі. Крім відомого переліку 13 регіонів/областей, де російська мова може отримати статус регіональної, подаю перелік районів, де інші мови, крім російської, одна або декілька, потенційно можуть бути визнані «регіональними».

Одеська область. Болградський район — 60,8% болгарів, 18,7% гагаузів. Ізмаїльський — 28,9% українців, 27,6% румунів, 25,7% болгар, 16,1% росіян. Кілійський — 44,6% українців, 30% росіян, 15,8% румунів. Ренійський район — 49% румунів, 17,7% українців, 15,1% росіян. Саратський — 43,9% українців, 20% болгар, 19% румунів, 15,9% росіян. Тарутинський — 37,5% болгар, 24,5% українців, 16,5% румунів, 13,9% росіян.

Закарпатська область. Рахівський район: українці — 83,8%, румуни — 11,6%. Тячівський район: українці — 83,2%, румуни — 12,4%. Ужгородський район: українці — 58,4%, угорці — 33,4%. Мукачівський район: українці — 84%, угорці — 12,7%. Виноградівський район: українці — 71,4%, угорці — 26,2%.

Чернівецька область. Сторожинецький район: українці — 59,6%, румуни — 36,8%.

Рівненська область. Рокитнівський район: українці — 83,6%, білоруси — 15,4%.

Цікаво, що далі йдуть майже всі обласні центри, міста обласного підпорядкування, міста й містечка, села й селища по всій Україні, де, відповідно до закону, буде вживатися російська мова. Згідно з цим законом, навіть у місті Львові й інших містах Заходу України російська мова також буде мати статус регіональної.

Та насправді у перелічених районах на практиці неможливо запровадити закон Колесніченка-Ківалова. Ці меншини живуть компактно в певних селах. Своєю мовою вони користуються в сім'ї, побуті й міжособистісному спілкуванні. Існують національно-культурні товариства, відбуваються культурно-мистецькі заходи, мова національної меншини вивчається в школі або ж нею здійснюється навчання.

Поза межами своїх сіл, тобто ареалу побутування цих мов, люди використовують державну мову. А якщо нині не використовують, то повинні так робити.

Але щоб увесь Рахівський район учив румунську, бо в трьох селах на кордоні з Румунією живуть румуни, а Болградський район — гагаузьку? Це повна маячня. І для чого люди мають учити румунську? Щоб етнічні румуни чи гагаузи не «мучились», себто не вчили й не використовували українську? До речі, уже нині, без цього закону, етнічні румуни й угорці українською володіють поганенько.

Сподівання, що російська мова, російська культура будуть «цементувати» українську націю — це фікція. Єдине, що вона насправді «зцементує», — це російський анклав на території України.

Де й коли представники національних меншин, що проживають у зоні дії «регіональної мови», будуть використовувати державну мову? Ніде й ніколи. Дійсно, а навіщо тоді їм її вчити й знати?

Отже, ми дійшли такого висновку: цей закон приймається для закріплення існуючого домінування російської мови. І хоч як його називають, він для інших мов особливих вигод не несе: це буде «Закон про російську мову в Україні».

Сподівання, що російська мова, російська культура будуть «цементувати» українську націю — це фікція. Єдине, що вона насправді «зцементує», — це російський анклав на території України.

Сергій СТЕФАНКО,
лікар

Хвилювання щодо домінування російської мови над українською є дещо перебільшеним

3 липня Верховна Рада прийняла закон «Про засади державної мовної політики» авторства В. Колесніченка та С. Ківалова. Опозиція стверджує, що прийняття «закону про мови», як його називають у народі, призведе до мало не зникнення української мови з території України. Чи дійсно є підстави бити на сполох?

Спробуємо в двох словах підсумувати аргументи стурбованих захисників української мови:

- Закон «Про засади державної мовної політики» покликаний встановити російське культурне домінування на території країни.
- Закон ліквідує статус державної для української мови.
- Закон є лише передвиборчою спекуляцією.

АЛЕ ЯК ВОНО НАСПРАВДІ?

По-перше, закон жодним чином не змінює статусу української мови, яка лишається державною, відповідно до п. 1 ст. 6 самого ж закону.

Окрім того, багато говориться, в яких областях уже буквально з завтрашнього дня всі стануть спілкуватися винятково російською, але давайте поглянемо на ті регіони, де російська просто ніяк не зможе стати регіональною. Нагадаю, що за законом необхідно, щоб 10% населення області належали до етнічної групи, яка хоче, щоб її мова стала регіональною.

1. Івано-Франківська: 97% українців, росіян — менше 2%.
2. Тернопільська: 97% українців, росіян — 1%.
3. Волинська: 96% українців, росіян — 2%.
4. Рівненська: 95% українців, росіян — 2%.
5. Вінницька: 94% українців, майже 4% росіян.
6. Львівська: 94% українців, росіян — 3%.
7. Хмельницька: 93% українців, росіян — 3%.
8. Черкаська: 93% українців, росіян — 5%.
9. Чернігівська: 93% українців, росіян — 5%.
10. Київська: 92% українців, росіян — 6%.
11. Полтавська: 91% українців, росіян — 7%.
12. Житомирська: 90% українців, росіян — 5%.
13. Кіровоградська: 90% українців, росіян — 7%.
14. Сумська: 88% українців, 9% росіян.

У підсумку маємо 14 із 25 областей країни, де російська не матиме статусу регіональної мови, тобто на їх життя новий закон узагалі ніяк не вплине.

Безумовно, є Закарпаття та Чернівецька область, де українці все одно перебувають у більшості (80% і 75% відповідно), але є доволі великі спільноти угорців і румун. Вони мають достатню кількість населення, щоби вимагати для своїх мов статусу регіональних. При цьому росіян в обох випадках близько 5%. Хай там як, російська тут навряд чи буде найуживанішою. Тобто говорити про засилля російської культури в двох третинах регіонів країни — це, м'яко кажучи, перебільшення. Не кажучи вже про те, що навіть там, де набереться 10% будь-якої етнічної меншини, лишається ще 90% українців, а це в дев'ять разів більше.

УКРАЇНА — ВОРОТА МІЖ СВІТАМИ

У нас лишається дев'ять регіонів, де російська має високі шанси стати регіональною.

За останніми дослідженнями Міжнародного республіканського інституту, в Україні проживає близько 14% етнічних росіян, при цьому рідною мовою російську вважають вдвічі більше людей, а спілкуються нею у побуті до 40%. В публічній же сфері її використовують іще частіше: враховуючи, що Україна є «воротами між цивілізаціями», зберігає тісні контакти з республіками пострадянського простору, для яких російська все одно лишається мовою міжнародного спілкування, російська, природно, лишається важливою.

В Західній Європі основою основ демократії вважають зовсім не право обирати президента, а якраз навпаки — право обирати і бути обраним до органів місцевого самоврядування, тобто низового, базового рівня усіх представницьких органів країни. Чому? По-перше, органи самоврядування, на відміну від центральної влади, вирішують нагальні проблеми свого регіону та не можуть спекулювати темами, які не мають практичної необхідності для народу. По-друге, самоврядування краще знає і розуміє своїх громадян, бо знаходиться максимально близько до них.

Саме тому «закон про мови» дає цілком прогресивне і необхідне право жителям сходу і півдня країни послуговуватися в публічній сфері зручною для себе мовою. Закон не руйнує українську культуру, а наближає українську державу до західних стандартів. У маленькій Швейцарії статус офіційної мають чотири мови, однією з яких володіє лише 1% населення. В Канаді офіційними мовами є англійська та французька, а співвідношення носіїв цих мов подібне до українського — 3:1.

Отже, є значна частина населення, якій Закон «Про засади державної мовної політики» потрібен. При цьому він жодним чином не зачіпає життя більшості україномовного населення, не змінює статус єдиної державної мови. Навпаки, він дає право представникам національних меншин офіційно використовувати рідну мову.

Марія ВИСОКА